

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työriitojen sovittelusta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työriitojen sovittelusta annettua lakia.

Työnantajien sekä työntekijöiden ja virkamiesten välisten työriitojen sovittelua koskevista piirisovittelijajärjestelmästä ehdotetaan luovuttavaksi. Ehdotuksen mukaan piirisovittelijoiden sijaan sovittelutehtäviä varten määrättäisiin tarvittava määrä sovittelijoita, joiden toimialueena olisi koko Suomi. Yhden sovittelijan sijaintipaikkana olisi Ahvenanmaa.

Sovittelijoiden esimiehenä toimisi valtioneuvoston määrääjäksi nimittämä valtakunnansovittelija. Valtioneuvosto määräisi sovittelijat tehtäviinsä valtakunnansovittelijan esityksestä kolmeksi vuodeksi. Nykyiset piirisovittelijat jatkaisivat ehdotetussa laissa tarkoitettuina sovittelijoina toimikautensa loppuun.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan kesällä 2009.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
2.2 Nykytilan arviointi.....	4
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	5
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	5
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	5
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	6
4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	6
4.4 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	6
4.5 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	6
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	7
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT.....	7
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	8
3 VOIMAANTULO.....	9
LAKIEHDOTUS.....	10
Laki työriitojen sovittelusta annetun lain muuttamisesta.....	10
LIITTEET.....	13
RINNAKKAISTEKSTI.....	13
Laki työriitojen sovittelusta annetun lain muuttamisesta.....	13
ASETUSLUONNOS.....	18
Valtioneuvoston asetus työriitojen sovittelusta.....	18

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Työnantajien sekä työntekijöiden ja virkamiesten välisten työriitojen sovittelua ja näiden välisten suhteiden edistämistä varten työriitojen sovittelusta annetussa laissa (420/1962) säädetään sovittelujärjestelmästä. Järjestelmä mahdollistaa sen, että työmarkkinaosapuolet voivat työriitatilanteissa käyttää apuna ulkopuolista ja riippumatonta osapuolta sovintoon pääsemiseksi. Sovittelutoimella on myös tärkeä asema osapuolten välisten suhteiden edistäjänä. Niin ikään sillä on merkitystä työmarkkinoiden vakauden ja ennakoitavuuden turvaamisessa.

Sovitteluorganisaatio nyky muodossaan perustuu vuonna 1962 säädettyyn lakiin. Voimassaoloaikana lakia on muutettu useita kertoja. Muutokset ovat olleet sisällöllisesti piehenköjä ja pääosin teknisiä.

Sovittelutoimen organisaatiota koskevalla uudistuksella pyritään vastaamaan työmarkkinoiden muutosten haasteisiin. Toimialakohtaisten työehtosopimusneuvottelujen valtakunnallinen kattavuus ja alueellisten neuvottelutarpeiden vähentyminen ovat johtaneet lainsäädännön muutostarpeisiin.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Työriitojen sovittelusta annetun lain 1 §:n mukaan työnantajain sekä työntekijäin ja virkamiesten välisten työriitojen sovittelua ja heidän välistensä suhteiden edistämistä varten oli vuodesta 1971 lähtien kaksi valtakunnansovittelijan virkaa. Vuonna 1980 lakia muutettiin siten, että toinen voidaan jättää täyttämättä toistaiseksi silloin, kun sovittelutoimen hoitaminen ei vaadi kahta valtakunnansovittelijaa.

Lisäksi on tarpeellinen määrä sivutoimisia piirisovittelijoita, joiden luku ja toimialueet säädetään valtioneuvoston asetuksella. Pykälän 2 momentin mukaan määrättyä sovittelu-tehtävää varten voidaan asettaa myös tilapäinen sovittelija tai sovittelulautakunta. Säännösten mahdollistamia tilapäisiä sovittelijoita

on käytetty vain harvoin, vuosina 1962—2008 vain yhdeksän kertaa ja viimeksi vuonna 1988.

Lain 3 §:n 1 momentin 3—5 kohdan mukaan valtakunnansovittelijan on muun muassa huolehdittava työriitojen sovittelutoiminnasta koko maassa ja suoritettava ensisijaisesti sovittelutoimet, jotka aiheutuvat useamman piirisovittelijan toimialueelle ulottuvista työriidoista. Valtakunnansovittelija toimii piirisovittelijoiden esimiehenä, ja hän voi tarvittaessa määrätä piirisovittelijan suostumuksensa mukaisesti suorittamaan määrättyä tehtävää toimialueensa ulkopuolella joko itsenäisesti tai asianomaisen valtakunnansovittelijan avustajana. Pykälän 2 momentin mukaan valtakunnansovittelijat toimivat toistensa varamiehinä. Milloin valtakunnansovittelijoita on vain yksi, valtioneuvosto määrää yhden piirisovittelijoista toimimaan valtakunnansovittelijan varamiehenä.

Lain 4 §:n mukaan valtakunnansovittelijalla on työministeriössä, nyttemmin työ- ja elinkeinoministeriössä oma toimisto. Milloin valtakunnansovittelijoita on kaksi, määrää valtioneuvosto toisen valtakunnansovittelijan toimimaan toimiston esimiehenä. Muilta osin valtakunnansovittelijoiden tehtävien jaon vahvistaa ministeriö.

Lain 5 §:n mukaan piirisovittelijan on osapuolten pyynnöstä toimittava puheenjohtajana työehto- ja virkaehtosopimusten aikaansaamista koskeissa neuvotteluissa. Piirisovittelijan on viipymättä ilmoitettava valtakunnansovittelijan toimistoon sellaisesta hänen toimialueellaan ilmaantuneesta työriidasta, joka saattaa vaarantaa työrauhaa. Piirisovittelijan on suoritettava ne sovittelutoimet, jotka aiheutuvat hänen toimialueellaan ilmaantuvista työriidoista, sekä suoritettava ne tehtävät, jotka asianomainen valtakunnansovittelija hänelle määrää.

Lain 7 ja 8 §:ssä on säännökset työnseisauksien toimeenpanemisesta. Lain 9 §:ssä säädetään sovittelijan velvollisuudesta ryhtyä toimiin työriidan sovitteluksi. Lain 10—13 §:t koskevat sovittelijan velvollisuuksia ja valtuuksia sovittelutehtävää hoidettaessa. Lain 17 §:ssä on rangaistussäännös.

Lain 20 §:n mukaan piirisovittelijan ja tilapäisen sovittelijan sekä sovittelulautakunnan puheenjohtajan ja jäsenen palkkiot sekä sovittelutoiminnasta johtuvat muut kustannukset maksetaan valtion varoista.

Työriitojen sovittelusta annetun asetuksen (1205/1987) 1 §:n mukaan valtakunnansovittelijan toimistossa voi kahden valtakunnansovittelijan viran lisäksi olla sihteerin, osastosihteerin, toimistosihteerin ja konekirjoittajan virkoja sekä muita virkoja. Lisäksi toimistossa voi olla tilapäisiä virkamiehiä ja työsuhteista henkilökuntaa. Valtakunnansovittelijan toimistossa ei kuitenkaan nykyisin ole kuin valtakunnansovittelija ja osastosihteerin.

Asetuksen 2 §:n mukaan kelpoisuusvaatimuksena valtakunnansovittelijan virkaan on ylempi korkeakoulututkinto sekä hyvä perehtyneisyys työlainsäädäntöön ja työmarkkinoihin (1 kohta), sihteerin virkaan oikeustieteen kandidaatin tutkinto sekä perehtyneisyys työlainsäädäntöön (2 kohta), osastosihteerin virkaan ylioppilastutkinto tai soveltuva ammatillisessa koulutuksessa suoritettu opistotason tutkinto (3 kohta) ja muihin virkoihin virkaan soveltuva koulutus (4 kohta).

Asetuksen 4 §:n mukaan piirisovittelijoita on kuusi ja sovittelijoiden toimialueina ovat seuraava piirit: I piiri käsittää Etelä-Suomen läänin, II piiri Länsi-Suomen läänin, III piiri Itä-Suomen läänin, IV piiri Oulun ja Lapin läänit sekä V piiri Ahvenanmaan läänin. Kussakin piirissä toimii yksi piirisovittelija lukuun ottamatta II piiriä, jossa toimii kaksi piirisovittelijaa.

Asetuksen 5 §:n mukaan piirisovittelijalta vaaditaan aikaisemmalla toiminnalla osoitettua sellaista taitoa ja kykyä, jota tehtävän menestyksellinen hoitaminen edellyttää.

Asetuksen 7 §:n mukaan valtakunnansovittelijan toimiston esimieheksi määrätyn valtakunnansovittelijan ennen työriidan sovittelun alkamista tai asianomaisen sovittelutehtävää hoitavan sovittelijan sovittelun kuluessa tekemän esityksen perusteella sovittelua hoitamaan voidaan määrätä tilapäinen sovittelija tai sovittelulautakunta.

Asetuksen 8 §:n mukaan valtakunnansovittelija samoin kuin piirisovittelija voidaan määrätä toimimaan sovittelulautakunnan puheenjohtajana tai jäsenenä sekä piirisovitteli-

ja tilapäisenä sovittelijana oman piirinsä ulkopuolella.

2.2 Nykytilan arviointi

Nykyisen kaltainen sovitteluorganisaatio on ollut käytössä vuodesta 1962. Kuluneiden yli neljän vuosikymmenen aikana sovittelussa olleiden työriitojen määrässä on ollut suuria vaihteluita. Esimerkiksi 1960-, 1970- ja 1980-luvuilla sovittelussa olleiden työriitojen määrät olivat moninkertaisia verrattuna 1990- ja 2000-luvuilla soviteltujen työriitojen määrään. Ääripäitä edustavat vuosi 1984, jolloin soviteltiin yhteensä 200 työriitaa, ja vuodet 2004 ja 2006, joina kumpanakin soviteltiin neljä työriitaa.

Sovittelutoimen tilastot vuosilta 1963—2007 osoittavat, että soviteltavien työriitojen määrät ovat jakautuneet varsin epätasaisesti valtakunnansovittelijan ja piirisovittelijoiden kesken. Vuosina 1963—1989 työriitoja soviteltiin yhteensä 1623, joista valtakunnansovittelijan sovittamia työriitoja oli 952 (59 prosenttia) ja piirisovittelijoiden sovittamia työriitoja 671 (41 prosenttia). Vuosina 1990—2007 soviteltuja työriitoja oli yhteensä 344. Näistä työriidoista valtakunnansovittelija sovitteli 244 eli noin 70 prosenttia ja piirisovittelussa oli noin 30 prosenttia (100 työriitaa).

Työriitojen sovittelut jakautuvat epätasaisesti piirisovittelijoiden kesken. Tämä johtuu siitä, että työriidat jakautuvat maantieteellisesti epätasaisesti. Ne painottuvat Etelä-Suomeen.

Piirisovittelijoiden toimikaudet ovat nykyisen lain mukaan kestoltaan kolme vuotta. Tällä hetkellä toimivien sovittelijoiden toimikaudet päättyvät vuosina 2010 ja 2011.

Tavallisin työriitojen sovitteluun johtava tilanne liittyy voimassa olevan työehtosopimuksen päättymiseen ja uuden sopimuksen aikaansaamiseksi annettuun uhkaan työnteon aloittamisesta.

Paineita sovittelujärjestelmän muuttamiseen on osaltaan lisännyt työriitojen luonteen muuttuminen viime vuosikymmeninä. Aikaisemmin tyypillinen piirisovitteluun tullut työriita koski järjestäytymätöntä yritystä, johon ammattiliitto kohdisti työtaistelu-uhan painostaakseen yritystä tekemään työehtoso-

pimuksen kanssa. Nykyisin yhä useammin ammattiliitto vaatii yritystä sitoutumaan johonkin jo olemassa olevaan valtakunnalliseen työehtosopimukseen. Vaatimuksia esitetään myös yrityksessä sovelletun työehtosopimuksen vaihtamiseksi toiseen työehtosopimukseen. Niin ikään käsitykset yrityksessä sovellettavasta yleissitovasta työehtosopimuksesta saattavat osapuolten kesken poiketa tavalla, johon ammattiliitto hakee lopulta ratkaisua työtaistelun avulla.

Edellä kuvatun kaltaisilla työriidoilla on usein myös työmarkkinapoliittisesti valtakunnallinen ulottuvuus. Sen seurauksena asianomainen piirisovittelija saattaa ehdottaa asian siirtämistä valtakunnansovittelijain toimiston käsiteltäväksi. Syynä siirtoon voivat olla myös käytännön syyt, sillä työriidan ratkaisuun keskeisesti vaikuttavat tahot ovat usein muualta kuin asianomaisen piirisovittelijan toimialueelta.

Sovittelutehtävien määrään vaikuttavat myös yritysten toimintaympäristön muutokset ja yritysten keskittyminen omiin ydinliiketoimintoihinsa. Yritykset ovat organisoineet toimintaansa vastaamaan yritysten toimintaympäristön muutoksia muun muassa tehostamalla verkottumista sekä tekemällä erilaisia toimintojen ja liiketoiminnan muutoksia. Muutoksia on toteutettu muun muassa fuusioin, liikkeenluovutuksin, yhtiöittämisin, toimintojen ulkoistamisin ja siirtymällä ostopalvelujen käyttäjiksi. Muun muassa toimintojen ulkoistamisen seurauksena syntyy usein ongelmia sovellettavasta työehtosopimuksesta ja sen järjestöllisestä edustavuudesta. Myös julkisten palvelujen yksityistämisen tai muun toimintojen uudelleenorganisoinnin seurauksensa voi syntyä sopimusrajariitoja ja järjestöpoliittisia riitoja. Nämä riidat ovat usein periaatteellisia, ja niillä on sen vuoksi kyseessä olevaa yritystä tai organisaatiota koskeva laajempi alueellinen vaikutus.

Työriitojen luonteen muuttumisen seurauksena nykyinen sovittelijaorganisaatio ei riittävästi mahdollista sovitteluun varattujen voimavarojen joustavaa ja tehokasta käyttöä. Nykyinen piirisovitteluorganisaatio on koettu jossakin määrin jäykäksi.

Esityksessä ennakoidaan nykyisten läänien lopettaminen sekä uusien aluehallintoviranomaisten perustaminen. Hallitus pitää tätä

esitystä tarpeellisena mahdollisista tulevista aluehallinnon uudistuksista riippumatta.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan luovuttavaksi piirisovittelijajärjestelmästä. Sovittelutoimen uudelleen organisoimisen tavoitteena on vastata nykyistä paremmin muuttuneisiin työelämän tarpeisiin. Esityksen mukaan sovittelijoita voitaisiin määrätä tehtäviinsä tarpeellinen määrä. Sovittelijoita määrättäessä pyritäisiin varmistamaan, että eri sopimusaloilla olisi käytettävissä mahdollisimman asiantuntevia ja osaavia sovittelijoita.

Sovittelijoiden tehokkaan käytön ja ammatitaidon ylläpitämiseksi sovittelijoiden toimialueena olisi koko Suomi, jolloin työtaistelutilanteissa voitaisiin joustavasti määrätä asiantunteva sovittelija sovittelemaan kutakin työriitaa. Kun sovittelijoilla ei enää olisi erityistä piiriä tai toimipaikkaa, ei kysymyksellä heidän kotipaikastaan, Ahvenanmaata lukuun ottamatta, olisi aikaisempaa merkitystä. Sovittelijoiksi voitaisiin kuitenkin edelleen määrätä sopivia henkilöitä eri puolilta maata.

Sovittelijatoimen uudelleen organisoinnin tavoitteena on kehittää sovittelijoiden mahdollisuutta ylläpitää tehtävään liittyvää osaamistaan ja kokemustaan. Uudistus antaisi valtakunnansovittelijalle mahdollisuuden yksittäisten sovittelutehtävien jakamiseen keskitetysti, mutta samalla joustavasti. Sillä myös pyrittäisiin parantamaan sovittelujärjestelmän reagointiherkkyyttä ja valmiutta vastata mahdollisiin lakonuhkiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Sovitteluorganisaation uudistamista on pidetty välttämättömänä työmarkkinoiden ennakoitavuuden ja vakauden turvaamiseksi.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksella ei ennakoida olevan valtiontaloudellisia kustannusvaikutuksia. Tarkoituksena on, että ehdotetun lain mukaisina sovittelijoina jatkaisivat nykyiset piirisovittelijat toimikautensa loppuun. Valtakunnansovittelija arvioisi kulloinkin tarvittavien sovittelu-

telijoiden määrän työmarkkinatilanteen mukaan. Valtioneuvosto määräisi sovittelijat valtakunnansovittelijan esityksestä.

Voimassa olevan työriitojen sovittelusta annetun asetuksen mukaan piirisovittelijoille maksetaan kuukausipalkkion lisäksi palkkio sovittelutyötunneilta, päiväraha ja korvaus matkakustannuksista työ- ja elinkeinoministeriön määräämällä tavalla. Ehdotuksen mukaan työ- ja elinkeinoministeriö määräisi sovittelijalle maksettavista palkkioista. Kustannusten kehitys riippuu palkkiopäätöksen sisällöstä.

Kun sovittelijoille maksetaan palkkiot sovittelussa tehtyjen työtuntien mukaan, sovittelutoimen tosiasialliset kustannukset riippuvat soviteltavien työriitojen lukumäärästä ja toisaalta riitojen sovittelun vaatimasta työmäärästä.

Työriitojen tehokkaalla sovittelulla voidaan vaikuttaa yritysten ja muiden työnantajayhteisöjen toimintaan ja vähentää työriidoista osapuolille aiheutuvia taloudellisia menetyksiä. Toimiva työriitojen sovittelujärjestelmä edesauttaa työmarkkinoiden toimivuutta ja luo luottamusta siellä toimivien välisiin suhteisiin. Näiden vaikutusten euromääräinen arviointi on kuitenkin mahdotonta.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksellä ei ole vaikutuksia muiden viranomaisten toimintaan. Ehdotetut säännösmuutokset liittyvät ainoastaan sovittelijaorganisaation uudelleenorganisointiin, jolla pyritään lisäämään kyseisen organisaation sisäistä tehokkuutta ja joustavuutta.

4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Ehdotuksen mukaisella koko valtakunnan käsittävällä sovittelijaorganisaatiolla kehitettäisiin sovittelutoimintaan liittyviä käytäntöjä.

Sovitteluun johtaneita työriitoja ei nykyään voida tarkastella pelkästään paikallisesta tai alueellisesta näkökulmasta. Paikallisten työriitojen sovittelua ei aina pystytä hoitamaan

yksinomaan paikallisin resurssein. Ehdotetulla piirisovittelijaorganisaatiosta koko maan käsittävään sovittelijaorganisaatioon siirtymisellä tavoitellaan joustavaa mahdollisuutta hoitaa sovittelu tarpeen mukaan joko paikallisesti tai valtakunnan tasolla. Tällä vältettäisiin voimassa olevista säännöksistä aiheutuva ongelmatilanne, jossa piirisovittelija saattaa joutua kesken sovitteluprosessin siirtämään asian valtakunnallisen työmarkkinapoliittisen ulottuvuuden vuoksi valtakunnansovittelijan käsiteltäväksi.

Uudistus olisi omiaan tehostamaan sovittelua edellä tarkoitetuissa siirtotilanteissa, ja sillä olisi merkittävä yhteiskunnallinen vaikutus tältä osin.

4.4 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Syyskuussa 2008 pääministeri Matti Vanhasen ja työmarkkinakeskusjärjestöjen välisessä tapaamisessa todettiin, että työmarkkinajärjestöjen tulisi keskuudessaan arvioida työriitojen sovitteluun ja mahdollisesti työrauhaan laajemminkin liittyviä kysymyksiä. Syksyn 2008 aikana työmarkkinakeskusjärjestöt sekä valtion, kuntien ja kirkon työmarkkinalaitokset ovat käyneet keskusteluja työriitojen sovittelujärjestelmän kehittämisestä. Näissä neuvotteluissa osapuolet ovat päässeet yhteisymmärryksen järjestelmän kehittämisen suuntaviivoista.

Joulukuussa 2008 työmarkkinaosapuolet toimittivat kehittämis ehdotuksensa työ- ja elinkeinoministeriölle. Esitys on tämän jälkeen valmisteltu kolmikantaisesti työ- ja elinkeinoministeriön johdolla. Esitys on yksimielinen.

4.5 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esityksestä on pyydetty lausunnot työmarkkinajärjestöiltä, Suomen Yrittäjiltä, oikeusministeriöltä ja valtakunnansovittelijain toimistolta. Lausunnoissa ehdotusta on pidetty perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena. Lausunnot on otettu tarpeellisin osin huomioon esityksen viimeistelyssä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1 luvun otsikko. Luvun otsikko ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan luvun sisältöä.

1 §. Pykälän *1 momentin* mukaan työnantajain sekä työntekijäin ja virkamiesten välisen työriitojen sovittelua varten olisi valtakunnansovittelijan virka. Tämän lisäksi olisi tarpeellinen määrä sivutoimisia sovittelijoita.

Voimassa olevan lain mukaan on mahdollista nimittää kaksi valtakunnansovittelijaa. Tätä mahdollisuutta ei kuitenkaan ole käytetty, vaan valtakunnansovittelijan lisäksi sovittelutoimintaan ovat osallistuneet piirisovittelijat. Mahdollisuudesta nimittää kaksi valtakunnansovittelijaa ehdotetaan luovuttavaksi.

Samoin ehdotetaan luovuttavaksi piirisovittelijajärjestelmästä. Piirisovittelijat korvattaisiin valtioneuvoston määräämillä sivutoimisilla sovittelijoilla, joiden toimialueena olisi koko Suomi. Sovittelijoiden esimiehenä toimisi valtakunnansovittelija. Näin lain 6 ja 10—13 §:ääkin tulkittaisiin niin, että sovittelijalla tarkoitetaan sekä valtakunnansovittelijaa että tehtävää hoitavaa sivutoimista sovittelijaa.

Momentissa olisi myös asetuksenantovaltuutta koskeva säännös. Valtakunnansovittelijan nimittämisestä ja hänen varamiestensä määräämisestä, valtakunnansovittelijan kelpoisuusvaatimuksista, sovittelijoiden määräämisestä ja sovittelijaksi määräämisen edellytyksistä sekä toimikaudesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Tämän vuoksi voimassa olevan lain 21 §:n asetuksenantovaltuutta koskeva säännös ehdotetaan kumottavaksi.

Pykälän *2 momentin* mukaan määrättyä sovittelutehtävää varten voitaisiin asettaa sovittelulautakunta. Voimassa olevan lain 2 momentin mukaisista tilapäisistä sovittelijoista ehdotetaan luovuttaviksi. Momentin mukaan sovittelulautakunnan asettamisesta ja sen avustamisesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

3 §. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin siitä, että valtakunnansovittelijan toimisto on

työ- ja elinkeinoministeriössä ja että toimiston päällikkönä on valtakunnansovittelija. Valtakunnansovittelija toimisi siten toimiston henkilöstön ja sivutoimisten sovittelijoiden esimiehenä. Valtakunnansovittelija vastaisi toimistonsa yleisestä toiminnasta ja työn organisoinnista sekä määräisi sovittelijoiden tehtäväjaosta.

Koska valtakunnansovittelijoita olisi vain yksi, toimiston nimi muutettaisiin valtakunnansovittelijan toimistoksi.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi valtakunnansovittelijan tehtävistä. Tehtäväluettelossa ehdotetaan otettavaksi huomioon piirisovittelijajärjestelmästä luopuminen sekä pykälän 1 momentin säännös valtakunnansovittelijan asemasta sovittelijoiden esimiehenä.

Momentin 1 kohdan mukaan valtakunnansovittelijan olisi pyrittävä yhteistoiminnassa työmarkkinajärjestöjen kanssa edistämään työnantajien sekä työntekijöiden ja virkamiesten sekä niiden järjestöjen välisiä suhteita. Momentin 2 kohdan mukaan valtakunnansovittelijan olisi osapuolten pyynnöstä toimittava puheenjohtajana työehto- ja virkaehtosopimusneuvotteluissa tai määrättävä sovittelija toimimaan puheenjohtajana.

Momentin 3 kohdan mukaan valtakunnansovittelijan olisi huolehdittava työriitojen sovittelusta koko maassa. Lisäksi kohdassa säädettäisiin valtakunnansovittelijan oikeudesta tarvittaessa määrätä sovittelija suorittamaan määrättyä sovittelutehtävää joko itsenäisesti tai valtakunnansovittelijan avustajana. Avustajan nimeäminen voisi tulla kysymykseen erityisesti laaja-alaisissa sekä vaikeaa ja työlästä selvitystyötä vaativissa työriidoissa.

Valtakunnansovittelijan tehtävänä olisi organisoida sovittelutehtävän tarkoituksenmukainen hoitaminen. Huolehtiessaan sovittelutoiminnan asianmukaisesta hoitamisesta koko valtakunnan alueella valtakunnansovittelijan tulisi erityisesti kiinnittää huomiota siihen, että laaja-alaiset tai vaikutukseltaan merkittävät työriidat ratkaistaan käyttäen so-

vitteluorganisaation kussakin tilanteessa parasta asiantuntemusta ja osaamista.

Voimassa olevan 3 §:n 1 momentin 4 kohdassa on säännös valtakunnansovittelijan toimimisesta piirisovittelijoiden esimiehenä. Säännös ei ole enää tarpeen, sillä valtakunnansovittelijan esimiesasema ilmenee ehdotetun pykälän 1 momentista. Piirisovittelijajärjestelmästä luopumisen vuoksi säännös valtakunnansovittelijan tehtävästä määrätä sovittelijoiden työnjaosta ei niin ikään ole enää tarpeellinen.

Momentin 4 kohdassa säädettäisiin valtakunnansovittelijan velvollisuudesta tehdä muut valtioneuvoston hänelle määräämät tehtävät. Säännös vastaa voimassa olevan 3 §:n 1 momentin 7 kohta.

5 §. Pykälän mukaan sovittelijan olisi hoidettava ne tehtävät, jotka valtakunnansovittelija 2 §:n mukaisesti hänelle määrää. Määrätessään sovittelutehtävän sovittelijan hoidettavaksi valtakunnansovittelijan on otettava huomioon toisaalta työriidan laatu ja laajuus sekä tehtävän vaatima erityisasiantuntemus sekä toisaalta kunkin sovittelijan erityiskokemus ja -osaaminen muun muassa eri toimi- ja sopimusaloilta.

7 §. Pykälässä säädetään työnseisauksesta ja sen laajentamisesta ilmoittamisesta. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos. Ilmoitus työnseisauksesta olisi toimitettava valtakunnansovittelijan toimistoon. Piirisovittelijajärjestelmään liittyvää 2 momenttia ei enää otettaisi lakiin.

8 §. Pykälässä säädetään työnseisaukseen ryhtymisen ja sen laajentamisen toimeenpanon kieltämisestä määräajaksi. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi tekninen, työministeriön nimen muuttumisesta työ- ja elinkeinoministeriöksi johtuva korjaus.

9 §. Saatuaan 7 §:ssä edellytetyn ilmoituksen valtakunnansovittelijan tai tämän määräämän sovittelijan tulisi viipymättä ryhtyä tarkoituksenmukaisiksi katsomiinsa toimenpiteisiin riidan sovitteluun. Pykälän sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että toimimisvelvollisuus koskisi valtakunnansovittelijaa tai hänen sovittelutehtävään määräämäänsä sovittelijaa.

Pykälän mukaan valtakunnansovittelija voisi muulloinkin, kun häneen tietoonsa on tullut työrauhaa vaarantava työriita, ryhtyä

asian vaatimiin toimenpiteisiin. Valtakunnansovittelija voisi siten omalla panoksellaan pyrkiä riidan ratkaisemiseen jo ennakolta ennen työtaistelun uhan jättämistä. Pykälä vastaisi sisällöltään voimassa olevan lain 9 §:ää.

15 §. Pykälän mukaan osapuolten, jotka ovat työriidan sovittelua tai ratkaisua varten asettaneet erityisen toimituksen, on ilmoitettava siitä valtakunnansovittelijan toimistoon. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi tekninen, valtakunnansovittelijan toimiston nimen muuttamisesta johtuva korjaus.

17 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi 7 §:n muuttamisesta johtuva viittauskorjaus. Lisäksi momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että siihen lisätään rikosnimikkeeksi työriitojen sovittelusta annetun lain rikkominen.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi kieliasukorjaus.

20 §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin sovittelijoiden ja sovittelulautakunnan jäsenten palkkioiden ja kustannusten korvausten suorittamisesta valtion varoista. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan uutta sovittelijaorganisaatiota. Palkkioiden ja kustannusten korvaamisesta päätäisi työ- ja elinkeinoministeriö.

Pykälän 2 momentin sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi. Sovittelijoiden antamista asia- ja toimituskirjoista ei edelleenkään perittäisi maksuja.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset valtakunnansovittelijan, sovittelijoiden ja sovittelulautakunnan nimittämisestä ja tehtävään määräämisestä ja asettamisesta, sovittelijoiden toimikausista ja kelpoisuusvaatimuksista sekä valtakunnansovittelijan sijaisista säädettäisiin työriitojen sovittelusta annettavalla uudella asetuksella.

Valtakunnansovittelijan nimittäisi valtioneuvosto. Valtakunnansovittelijan virkaan nimitettäisiin kelpoisuusvaatimukset täyttävä henkilö neljän vuoden määräajaksi. Valtakunnansovittelijaa nimitettäessä työ- ja elinkeinoministeriön kuulisi vakiintuneen käytännön mukaisesti työmarkkinakeskusjärjestöjä. Työmarkkinajärjestöjen kuuleminen on perusteltua valtakunnansovittelijan erityislaa-

tuisen aseman vuoksi. Luottamus valtakunnansovittelijan ja työmarkkinajärjestöjen välillä on sovittelutoimen menestyksellisen hoitamisen edellytys.

Valtakunnansovittelijan toimiston muun henkilöstön nimittäisi tai ottaisi valtakunnansovittelija kyseisen toimiston esimiehenä.

Valtakunnansovittelijan tehtävänä olisi esittää tarpeellinen määrä sovittelijoita. Ahvenanmaan itsehallintoalueelle sijoitettaisiin pysyvästi yksi sovittelija. Kaikkien sovittelijoiden toiminta-alueena olisi kuitenkin koko valtakunnan alue.

Valtakunnansovittelija tekisi työmarkkina-keskusjärjestöjä kuultuaan esityksen työ- ja elinkeinoministeriölle sovittelijan määräämiseksi. Valtioneuvosto määräisi sivutoimisen sovittelijan kolmen vuoden toimikaudeksi.

Asetuksessa säädettäisiin menettelytavoista sovittelulautakuntaa asetettaessa sekä valtakunnansovittelijan velvollisuudesta antaa sovittelulautakunnalle sen mahdollisesti tarvitsemää apua sovittelutehtävissä.

3 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan kesällä 2009, ennen seuraavan työehtosopimusneuvottelukierroksen alkua.

Sovittelutoimen organisaatiomuutoksella pyritään vastaamaan työmarkkinoilla tapahtuneisiin muutoksiin. Sovittelutoimen tehokkuutta ja reaktioherkkyyttä on tarkoitus parantaa luopumalla piirisovittelijajärjestelmästä ja siirtymällä koko Suomen alueella toimiin sovittelijoihin.

Lain voimaan tullessa ehdotetun lain mukaisina sovittelijoina toimisivat toimiinsa määrättyt piirisovittelijat toimikautensa loppuun. Tarpeen mukaan valtioneuvosto määräisi valtakunnansovittelijan esityksestä sovittelijoiksi tarpeellisen määrän sovittelijoita ottaen huomioon työriitojen määrän kehittymisen yhteiskunnassa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

työriitojen sovittelusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan työriitojen sovittelusta 27 päivänä heinäkuuta 1962 annetun lain (420/1962) 4 ja 21 §, sellaisina kuin niistä on 4 § laissa 32/1989,
muutetaan 1 luvun otsikko, 1, 3, 5 ja 7 §, 8 §:n 1 momentti sekä 9, 15, 17 ja 20 §, sellaisina kuin niistä ovat 1 § laeissa 668/1970 ja 405/1980, 3 § mainituissa laeissa 668/1970, 405/1980 ja 32/1989 sekä laissa 1179/1993, 5 § mainituissa laeissa 668/1970 ja 1179/1993, 7 ja 15 § mainitussa laissa 668/1970, 8 §:n 1 momentti mainitussa laissa 32/1989 ja 20 § laissa 1198/1987 seuraavasti:

1 luku

Valtakunnansovittelija, sovittelija ja sovittelulautakunta

1 §

Työmarkkinoiden toimivuuden edistämiseksi ja työriitojen sovittelua varten on valtakunnansovittelijan virka. Lisäksi voidaan määrätä tarpeellinen määrä sivutoimisia sovittelijoita. Valtakunnansovittelijan nimittämisestä ja hänen sijaistensa määräämisestä, valtakunnansovittelijan kelpoisuusvaatimuksesta sekä sovittelijoiden määräämisestä, sovittelijaksi määräämisen edellytyksistä ja sovittelijoiden toimikaudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Määrättyä sovittelutehtävää varten voidaan asettaa sovittelulautakunta. Sovittelulautakunnan asettamisesta ja sen avustamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

3 §

Valtakunnansovittelijalla on toimisto työ- ja elinkeinoministeriossa. Toimiston päällikönä on valtakunnansovittelija. Valtakunnansovittelijan toimiston henkilöstön nimittämis-

sestä ja tehtävään ottamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Valtakunnansovittelijan on:

1) pyrittävä yhteistoiminnassa työmarkkinajärjestöjen kanssa edistämään työnantajien sekä työntekijöiden ja virkamiesten sekä niiden järjestöjen välisiä suhteita;

2) osapuolten pyynnöstä toimittava puheenjohtajana työehto- ja virkaehtosopimusten aikaansaamista koskeissa neuvotteluissa tai määrättävä sovittelija toimimaan puheenjohtajana;

3) huolehdittava työriitojen sovittelusta koko maassa ja tarvittaessa määrättävä sovittelija suorittamaan määrättyä sovittelutehtävää joko itsenäisesti tai valtakunnansovittelijan avustajana;

4) suoritettava muut valtioneuvoston antamat tehtävät.

5 §

Sovittelijan on hoidettava ne tehtävät, jotka valtakunnansovittelija 3 §:n mukaisesti hänelle määrää.

7 §

Työnseisaukseen tai sen laajentamiseen taikka sellaisen toimeenpanemiseen ei saa

työriidan vuoksi ryhtyä, ellei viimeistään kahta viikkoa sitä ennen ole toimitettu valtakunnansovittelijan toimistoon ja vastapuolelle kirjallista ilmoitusta, jossa aiotun työnseisauksen tai sen laajentamisen syyt, alkamishetki ja laajuus on mainittu. Ilmoituksen tekijä voi vain vastapuolen suostumuksella siirtää aiotun työtaistelun aloittamisen tai laajentamisen myöhäisempään ajankohtaan tai rajoittaa sen suppeammaksi kuin ilmoituksessa on mainittu.

8 §

Jos työriidan johdosta aiotun työnseisauksen tai sen laajentamisen katsotaan sen laajuuden tai työalan laadun vuoksi kohdistuvan yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin tai huomattavasti vahingoittavan yleistä etua, työ- ja elinkeinoministeriö voi sovittelijan tai sovittelulautakunnan esityksestä riittävän ajan varaamiseksi sovittelua varten kieltää aiottuun työnseisaukseen tai sen laajentamiseen ryhtymisen tai sen toimeenpanon enintään 14 vuorokauden ajaksi työtaistelun ilmoitetusta alkamishetkestä lukien. Kun on kysymyksessä virkamiesten palvelussuhteen ehtoja koskeva työriita, ministeriö voi sovittelijan tai sovittelulautakunnan esityksestä erityisistä syistä kieltää työtaistelun lisäksi enintään 7 vuorokauden ajaksi. Kielto on annettava riitapuolille tiedoksi viimeistään kolme vuorokautta ennen aiotun työtaistelun alkamishetkeä tai, viimeksi mainitussa tapauksessa, ennen kieltoajan päättymistä.

9 §

Saatuun 7 §:ssä edellytetyn ilmoituksen valtakunnansovittelijan tai tämän määräämän sovittelijan tulee viipymättä ryhtyä tarkoituksenmukaisiksi katsomiinsa toimenpiteisiin riidan sovitteluksi. Muulloinkin kun valtakunnansovittelijan tietoon on tullut työriita, joka vaarantaa työrauhaa, valtakunnansovit-

telija voi ryhtyä asian vaatimiin toimenpiteisiin.

15 §

Jos osapuolet ovat työriidan sovittelua tai ratkaisua varten asettaneet erityisen toimielimen, osapuolten on ilmoitettava siitä valtakunnansovittelijan toimistoon. Tällaista riitaa ei saa sovitella, ellei toimielin ole tuloksetta käsitellyt asiaa tai asiassa voida päätellä, ettei se tule tehtävään ryhtymään tai siinä onnistumaan.

17 §

Joka rikkoo 7 §:ssä tai 8 §:n 2 momentissa säädetyn taikka 8 §:n 1 momentin mukaisesti annetun kiellon, on tuomittava *työriitojen sovittelusta annetun lain rikkomisesta* sakkoon.

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 7 §:ssä säädetyn kiellon rikkomisesta, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi.

20 §

Sovittelijan sekä sovittelulautakunnan puheenjohtajan ja jäsenen palkkiot sekä sovittelusta johtuvat muut kustannukset maksetaan valtion varoista työ- ja elinkeinoministeriön määräämien palkkioperusteiden mukaisesti.

Sovittelijoiden antamista asia- ja toimituskirjoista ei peritä maksuja.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Ennen tämän lain voimaantuloa piirisovittelijan tehtäviin määrätty piirisovittelijat jatkavat tässä laissa tarkoitettuina sovittelijoina toimikautensa loppuun.

Helsingissä 13 päivänä maaliskuuta 2009

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Työministeri *Tarja Cronberg*

*Liitteet
Rinnakkaisteksti*

Laki

työriitojen sovittelusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan työriitojen sovittelusta 27 päivänä heinäkuuta 1962 annetun lain (420/1962) 4 ja 21 §, sellaisina kuin niistä on 4 § laissa 32/1989,
muutetaan 1 luvun otsikko, 1, 3, 5 ja 7 §, 8 §:n 1 momentti sekä 9, 15, 17 ja 20 §, sellaisina kuin niistä ovat 1 § laeissa 668/1970 ja 405/1980, 3 § mainituissa laeissa 668/1970, 405/1980 ja 32/1989 sekä laissa 1179/1993, 5 § mainituissa laeissa 668/1970 ja 1179/1993, 7 ja 15 § mainituissa laissa 668/1970, 8 §:n 1 momentti mainituissa laissa 32/1989 ja 20 § laissa 1198/1987 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 luku

Sovittelijat

1 §

Työnantajain sekä työntekijäin ja virkamiesten välisten työriitojen sovittelua ja heidän välistensä suhteiden edistämistä varten on kaksi valtakunnansovittelijan virkaa, joista toinen voidaan jättää täyttämättä toistaiseksi silloin, kun sovittelutoimen hoitaminen ei vaadi kahta valtakunnansovittelijaa. Lisäksi on tarpeellinen määrä sivutoimisia piirisovittelijoita, joiden luku ja toimialueet määrätään asetuksella.

Määrättyä sovittelutehtävää varten voidaan asettaa *tilapäinen sovittelija tai* sovittelulautakunta.

3 §

Ehdotus

1 luku

Valtakunnansovittelija, sovittelija ja sovittelulautakunta

1 §

Työmarkkinoiden toimivuuden edistämiseksi ja työriitojen sovittelua varten on valtakunnansovittelijan virka. Lisäksi voidaan määrätä tarpeellinen määrä sivutoimisia sovittelijoita. Valtakunnansovittelijan nimittämisestä ja hänen sijaistensa määräämisestä, valtakunnansovittelijan kelpoisuusvaatimuksesta sekä sovittelijoiden määräämisestä, sovittelijaksi määräämisen edellytyksistä ja sovittelijoiden toimikaudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Määrättyä sovittelutehtävää varten voidaan asettaa sovittelulautakunta. *Sovittelulautakunnan asettamisesta ja sen avustamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.*

3 §

Valtakunnansovittelijalla on toimisto työ- ja elinkeinoministeriössä. Toimiston päällikönä on valtakunnansovittelija. Valtakunnansovittelijan toimiston henkilöstön nimitämisestä ja tehtävään ottamisesta säädetään

Valtakunnansovittelijain on:

1) pyrittävä yhteistoiminnassa työmarkkinajärjestöjen kanssa edistämään työnantajain sekä työntekijäin ja virkamiesten sekä niiden järjestöjen välisiä suhteita;

2) osapuolten pyynnöstä toimittava puheenjohtajana työehto- ja virkaehtosopimusten aikaansaamista koskevissa neuvotteluissa;

3) huolehdittava työriitojen sovittelutoiminnasta koko maassa ja suoritettava ensisijaisesti ne sovittelutoimet, jotka aiheutuvat useamman piirisovittelijan toimialueelle ulottuvista työriidoista;

4) toimittava piirisovittelijain esimiehenä;

5) tarvittaessa määrättävä piirisovittelija suostumuksensa mukaisesti suorittamaan määrättyä sovittelutehtävää toimialueensa ulkopuolella joko itsenäisesti tai asianomaisen valtakunnansovittelijan avustajana;

6) tarvittaessa tehtävä työministeriölle esitys tilapäisen sovittelijan tai sovittelulautakunnan asettamisesta; sekä

7) suoritettava muut valtioneuvoston antamat tehtävät.

Valtakunnansovittelijat toimivat toistensa varamiehinä. Milloin valtakunnansovittelijoita on vain yksi, määrää valtioneuvosto yhden piirisovittelijoista toimimaan valtakunnansovittelijan varamiehenä.

4 §

Valtakunnansovittelijoilla on työministeriössä toimisto.

Milloin valtakunnansovittelijoita on kaksi, määrää valtioneuvosto toisen valtakunnansovittelijan toimimaan toimiston esimiehenä. Muilta osin valtakunnansovittelijoiden tehtävien jaon vahvistaa työministeriö.

5 §

Piirisovittelijan on:

1) osapuolten pyynnöstä toimittava puheenjohtajana työehto- ja virkaehtosopimusten aikaansaamista koskevissa neuvotteluissa;

2) viipymättä ilmoitettava valtakunnanso-

valtioneuvoston asetuksella.

Valtakunnansovittelijan on:

1) pyrittävä yhteistoiminnassa työmarkkinajärjestöjen kanssa edistämään työnantajien sekä työntekijöiden ja virkamiesten sekä niiden järjestöjen välisiä suhteita;

2) osapuolten pyynnöstä toimittava puheenjohtajana työehto- ja virkaehtosopimusten aikaansaamista koskevissa neuvotteluissa tai määrättävä sovittelija toimimaan puheenjohtajana;

3) huolehdittava työriitojen sovittelusta koko maassa ja tarvittaessa määrättävä sovittelija suorittamaan määrättyä sovittelutehtävää joko itsenäisesti tai valtakunnansovittelijan avustajana;

4) suoritettava muut valtioneuvoston antamat tehtävät.

(kumotaan)

5 §

vittelijain toimistoon sellaisesta hänen toimialueellaan ilmaantuneesta työriidasta, joka saattaa vaarantaa työrauhaa;

3) suoritettava ne sovittelutoimet, jotka aiheutuvat hänen toimialueellaan ilmaantuvista työriidoista; sekä

4) suoritettava ne tehtävät, jotka asianomainen valtakunnansovittelija 3 §:n mukaisesti hänelle määrää.

7 §

Työnseisaukseen tai sen laajentamiseen taikka sellaisen toimeenpanemiseen älköön työriidan johdosta ryhdyttävä, ellei viimeistään kahta viikkoa sitä ennen ole toimitettu valtakunnansovittelijain toimistoon ja vastapuolelle kirjallista ilmoitusta, jossa aiotun työnseisauksen tai sen laajentamisen syyt, alkamishetki ja laajuus on mainittu. Ilmoituksen tekijä voi vain vastapuolen suostumuksella siirtää aiotun työtaistelun aloittamisen tai laajentamisen myöhäisempään ajankohtaan tai rajoittaa sen suppeammaksi kuin ilmoituksessa on mainittu.

Ilmoitus, joka edellä on säädetty toimitettavaksi valtakunnansovittelijain toimistoon, voidaan toimittaa asianomaiselle piirisovittelijalle, jos se koskee vain tämän toimialueella toimeenpantavaksi aiottua työtaistelutoimenpidettä.

8 §

Jos työriidan johdosta aiotun työnseisauksen tai sen laajentamisen katsotaan sen laajuuden tai työalan laadun vuoksi kohdistuvan yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin tai huomattavasti vahingoittavan yleistä etua, työministeriö voi asianomaisen sovittelijan tai sovittelulautakunnan esityksestä riittävän ajan varaamiseksi sovittelua varten kieltää aiottuun työnseisaukseen tai sen laajentamiseen ryhtymisen tai sen toimeenpanon enintään 14 vuorokauden ajaksi työtaistelun ilmoitetusta alkamishetkestä lukien. Kun on kysymyksessä virkamiesten palvelussuhteen ehtoja koskeva työriita, ministeriö voi asianomaisen sovittelijan tai sovittelulautakunnan esityksestä erityisistä syistä kieltää työtaistelun lisäksi enintään 7 vuorokauden ajaksi. Kielto on an-

Sovittelijan on hoidettava ne tehtävät, jotka valtakunnansovittelija 3 §:n mukaisesti hänelle määrää.

7 §

Työnseisaukseen tai sen laajentamiseen taikka sellaisen toimeenpanemiseen ei saa työriidan vuoksi ryhtyä, ellei viimeistään kahta viikkoa sitä ennen ole toimitettu valtakunnansovittelijan toimistoon ja vastapuolelle kirjallista ilmoitusta, jossa aiotun työnseisauksen tai sen laajentamisen syyt, alkamishetki ja laajuus on mainittu. Ilmoituksen tekijä voi vain vastapuolen suostumuksella siirtää aiotun työtaistelun aloittamisen tai laajentamisen myöhäisempään ajankohtaan tai rajoittaa sen suppeammaksi kuin ilmoituksessa on mainittu.

8 §

Jos työriidan johdosta aiotun työnseisauksen tai sen laajentamisen katsotaan sen laajuuden tai työalan laadun vuoksi kohdistuvan yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin tai huomattavasti vahingoittavan yleistä etua, työ- ja elinkeinoministeriö voi sovittelijan tai sovittelulautakunnan esityksestä riittävän ajan varaamiseksi sovittelua varten kieltää aiottuun työnseisaukseen tai sen laajentamiseen ryhtymisen tai sen toimeenpanon enintään 14 vuorokauden ajaksi työtaistelun ilmoitetusta alkamishetkestä lukien. Kun on kysymyksessä virkamiesten palvelussuhteen ehtoja koskeva työriita, ministeriö voi sovittelijan tai sovittelulautakunnan esityksestä erityisistä syistä kieltää työtaistelun lisäksi enintään 7 vuorokauden ajaksi. Kielto on an-

nettava riitapuolille tiedoksi viimeistään kolme vuorokautta ennen aiotun työtaistelun alkamishetkeä tai, viimeksi mainitussa tapauksessa, ennen kieltoajan päättymistä.

nettava riitapuolille tiedoksi viimeistään kolme vuorokautta ennen aiotun työtaistelun alkamishetkeä tai, viimeksi mainitussa tapauksessa, ennen kieltoajan päättymistä.

9 §

Saatuaan 7 §:ssä edellytetyn ilmoituksen tulee asianomaisen sovittelijan viipymättä ryhtyä tarkoituksenmukaisiksi katsomiinsa toimenpiteisiin riidan sovitteluun. Muulloinkin kun sovittelijan tietoon on tullut työriita, joka vaarantaa työrauhaa, sovittelija voi puuttua siihen.

9 §

Saatuaan 7 §:ssä edellytetyn ilmoituksen *valtakunnansovittelijan tai tämän määrämän sovittelijan* tulee viipymättä ryhtyä tarkoituksenmukaisiksi katsomiinsa toimenpiteisiin riidan sovitteluun. Muulloinkin kun *valtakunnansovittelijan* tietoon on tullut työriita, joka vaarantaa työrauhaa, *valtakunnansovittelija* voi ryhtyä asian vaatimiin toimenpiteisiin.

15 §

Jos osapuolet, työriidan sovittelua tai ratkaisua varten ovat asettaneet erityisen toimielimen, ilmoittakoot siitä valtakunnansovittelijain toimistoon. Tällaiseen riitaan älköön sovitellutoimin puututtako, ellei toimielin ole tuloksetta käsitellyt asiaa tai asianhaaroista voida päätellä, ettei se tule tehtävään ryhtymään tai siinä onnistumaan.

15 §

Jos osapuolet ovat työriidan sovittelua tai ratkaisua varten asettaneet erityisen toimielimen, osapuolten on ilmoitettava siitä *valtakunnansovittelijan toimistoon*. Tällaista riitaa ei saa sovitella, ellei toimielin ole tuloksetta käsitellyt asiaa tai *asiassa* voida päätellä, ettei se tule tehtävään ryhtymään tai siinä onnistumaan.

17 §

Joka rikkoo tämän lain 7 §:n 1 momentissa tai 8 §:n 2 momentissa säädetyn tai 8 §:n 1 momentin mukaisesti annetun kiellon, rangaistakoon sakolla.

Tämän lain 7 §:n 1 momentissa mainitun kiellon rikkomisesta älköön virallinen syyttäjä tehkö syytettä, ellei asianomistaja ole ilmoittanut sitä syytteeseen pantavaksi.

17 §

Joka rikkoo 7 §:ssä tai 8 §:n 2 momentissa säädetyn taikka 8 §:n 1 momentin mukaisesti annetun kiellon, *on tuomittava työriitojen sovitte- lusta annetun lain rikkomisesta sak- koon*.

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 7 §:ssä säädetyn kiellon rikkomisesta, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi.

20 §

Piirisovittelijan ja tilapäisen sovittelijan sekä sovittelulautakunnan puheenjohtajan ja jäsenen palkkiot sekä sovittelutoiminnasta joh- tuvat muut kustannukset suoritetaan valtion

20 §

Sovittelijan sekä sovittelulautakunnan pu- heenjohtajan ja jäsenen palkkiot sekä sovitte- lusta johtuvat muut kustannukset maksetaan valtion varoista *työ- ja elinkeinoministeriön*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

varoista.

Sovittelijoiden antamat asia- ja toimituskirjat ovat leimaverosta ja muista maksuista vapaat.

määäämien palkkioperusteiden mukaisesti.

Sovittelijoiden antamista asia- ja toimituskirjoista *ei peritä maksuja.*

21 §

Tarkemmat määräykset tämän lain soveltamisesta ja täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Ennen tämän lain voimaantuloa piirisovittelijan tehtäviin määrättyt piirisovittelijat jatkavat tässä laissa tarkoitettuina sovittelijoina toimikautensa loppuun.

Valtioneuvoston asetus

työriitojen sovittelusta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä, säädetään työriitojen sovittelusta 27 päivänä heinäkuuta 1962 annetun lain (420/1962) 1 §:n nojalla, sellaisena kuin se on laissa xxx/200x:

1 §

Tehtävään nimittäminen ja ottaminen

Valtakunnansovittelijan nimittää valtioneuvosto.

Valtakunnansovittelijan sijaiset määrää valtioneuvosto valtakunnansovittelijan esityksestä.

Valtakunnansovittelijan toimiston muun henkilöstön nimittää tai ottaa valtakunnansovittelija.

2 §

Valtakunnansovittelijan kelpoisuus

Kelpoisuusvaatimuksena valtakunnansovittelijan virkaan on ylempi korkeakoulututkinto sekä hyvä perehtyneisyys työlainsäädäntöön ja työmarkkinoiden toimintaan.

3 §

Sovittelijoiden määrääminen ja toiminta-alue

Valtioneuvosto määrää valtakunnansovittelijan esityksestä kolmeksi vuodeksi tarpeellisen määrän sovittelijoita.

Sovittelijoiden toiminta-alueena on koko Suomi. Yhden sovittelijan vakituksena sijoituspaiikkana on Ahvenanmaa.

4 §

Sovittelijaksi määräämisen edellytykset

Sovittelijaksi voidaan määrätä henkilö, jolla on sellainen käytännössä osoitettu taito ja kyky, jota tehtävän menestyksellinen hoitaminen edellyttää.

5 §

Sovittelulautakunta

Valtakunnansovittelija tai työriitaa hoitava sovittelija voi tehdä työ- ja elinkeinoministeriölle esityksen sovittelulautakunnan asettamisesta.

Sovittelulautakunnan puheenjohtajan ja muut jäsenet määrää työ- ja elinkeinoministeriö.

6 §

Valtakunnansovittelijan sovitteluapu

Valtakunnansovittelijan on annettava sovittelulautakunnalle tämän tarvitsemaa apua sovittelutehtävän hoitamisessa.

7 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä
kuuta 200 .

Tällä asetuksella kumotaan työriitojen so-
vittelusta 23 päivänä joulukuuta 1987 annettu asetus (1205/1987) siihen myöhemmin teh-
tyine muutoksineen.